

УДК ???

Соломаха Світлана Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу змісту та технологій навчання дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

КРИЛА АКАДЕМІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

*Людина нібито не літає...
А крила має. А крила має!*

Ліна Костенко

Наталія Євгенівна Миропольська

23 квітня 2016 р. відзначила свій ювілей Наталія Євгенівна Миропольська, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України. Наталія Євгенівна – фахівець найвищого академічного ґатунку і людина виняткових особистісних якостей. Широка освіченість та обізнаність у поєднанні з мудрістю й інтелігентністю, професійний досвід, відкритість у спілкуванні й доброзичливе ставлення до людей спонукають багатьох її учнів, колег до плідної наукової праці, надихають на втілення нових ідей, сповнюють вірою в успіх розпочатої справи.

Учениця Т. І. Цвєлих – ученої енциклопедичного масштабу, засновниці української школи естетичного виховання, Наталія Євгенівна крізь усе життя несе високу напругу інтелектуального поля просвітництва й виховання учнів засобами художньої культури й мистецтва слова. Н. Є. Миропольська – автор концепції естетичної логосфери школи, що знайшло відображення в мо-

нографії «Мистецтво слова в структурі художньої культури учнів», дванадцяти посібниках для учнів 1–11-х класів, дванадцяти посібниках для вчителів і студентів вищих педагогічних закладів освіти, які користуються великою популярністю серед освітян. Вона є розробником базового навчального предмета «Художня культура» і методичного супроводу до нього (навчальні програми, чотири підручники, робочий зошит, три посібники, хрестоматія), який схвалений МОН України і використовується в школах України.

Науково-професійна діяльність Н. Є. Миропольської пов'язана з двома інноваційними напрямками науково-дослідної роботи лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України – виховним, що спрямовується на розроблення змісту й методики естетичного виховання школярів засобами різних видів мистецтва на уроках та в позаурочний час, й власне освітнім, метою якого є розроблення змісту мистецької освіти в загальноосвітній школі.

Автор понад 200 праць, серед яких теоретико-методологічні розробки

проблеми використання мистецтва в школі, що мають вагоме теоретичне значення і практичну цінність для подальшого реформування освіти в Україні, Н. Миропольська переконана в тому, що «зустрічі з мистецтвом створюють умови, завдяки яким індивід може олюднити свої почуття. Кожна людина відкриває в кожному творі мистецтва нові смисли. Саме тут є осереддя нашого інтересу. Здатність сприймати цю перспективу необмеженого розкриття ідей, що супроводжується їх перетворенням в осмислені й життєво важливі для людей парадигми буття, ми відносимо до художньої культури особистості. Ставлення до мистецтва суть характеристика людини, живе свідчення того рівня, на якому вона знаходиться» [1, с. 15].

Н. Є. Миропольська створила школу виховання молодих учених. Під її керівництвом захищено 30 кандидатських і 2 докторські дисертації в галузі мистецької освіти й естетичного виховання. Вона – член спеціалізованих Вчених рад в Інституті проблем виховання НАПН України та в Східноукраїнському національному університеті імені Воло-

димира Даля, член комісії з прийому кандидатських іспитів з теорії і методики виховання, заступник головного редактора збірника наукових праць «Духовність особистості: методологія, теорія і практика», член редколегії науково-методичного журналу «Мистецтво та освіта».

Внесок Н. Є. Миропольської в розвиток освіти в Україні здобув міжнародне визнання: вона нагороджена медаллю «Незалежність України» МАРТІС «Золота Фортуна» (2013 р.). У січні 2016 р. Вчена рада Інституту проблем виховання НАПН України прийняла рішення рекомендувати присвоїти вченій почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Про таких, як вона, особистостей Ліна Костенко писала: «В епоху спорту і синтетики людей велика ряснота. Нехай тендітні пальці етики торкнуться вам серце і уста».

З ювілеєм Вас, Наталіє Євгенівно! Нехай і надалі потужно б'ють джерела Вашої творчості, а посіяні Вами зерна естетики та етики на ниві мистецької освіти й виховання завжди дають щедрі плоди. Широко бажаємо Вам натхнення, злагоди й добробуту, здоров'я Вам Вашій родині, миру й добра на многії і благії літа!

Із щирим захопленням і глибокою повагою

С. О. Соломаха і співробітники відділу змісту і технологій навчання дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Миропольська Н.Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика : монографія / Н.Є. Миропольська. – К. : Парламентське видавництво. – 2002. – 204 с. – С. 15.
Трансліт буде такого об'єму:
1/ Миропольська Н.Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика : монографія / Н.Є. Миропольська. – К. : Парламентське видавництво. – 2002. – 204 с. – С. 15.

УДК ???

Комаровська Оксана Анатоліївна,

доктор педагогічних наук, завідувач лабораторії мистецької освіти і естетичного виховання ІПВ НАПН України, м. Київ

ЖИТТЯ ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ДОБИ: ЛЮДМИЛА ХЛЄБНИКОВА – ЮВІЛЯР!

Життєвий шлях Людмили Олександрівни Хлєбникової пов'язаний з музикою, музичною освітою дітей, науково-педагогічною творчістю. Він насичений радісними й драматичними подіями, зустрічами з видатними людьми, віддзеркаленнями значного періоду історії країни, передусім – освітніх процесів. Бєсїда з ювіляром – спроба кількома штрихами створити її портрет й відчутти через її розповідь «подих часу», упродовж якого гартувалася мистецька освіта.

О. К. Людмила Олександрівно, щоб відкрити творчу таємницю людини-митця, варто зазирнути в її дитинство. Як починалася «музика у вашому житті?» Адже, за першою освітою Ви – філолог, випускник романо-германського факультету. Що Вас спонукало до такого вибору тоді й чому Ви змінили життєву траєкторію?

Л. Х. Я не змінювала, а розширювала цю траєкторію.

Обидві стихії приваблювали з дитинства. Ще в 5-му класі на запитання, ким хочеш стати, відповідала: «Диригентом і вчителем німецької». У 8-му – вже безапеляційно стверджувала: «Буду диригентом і буду викладати іноземні мови!» Такий дух панував у родині. Щоправда батько-лікар мене бачив своїм послідовником. Мама свого часу навчалася в Харківському Інституті шляхетних дівчат, де навчали гри на фортепіано, а вихованки спілкувалися німецькою, французькою.

Людмила Олександрівна Хлєбникова

Вдома часто звучала музика: мама зі своєю сестрою (моєю хрещеною) грали в 4 руки на інструменті фірми «Schroder», який бабуся придбала ще до революції.

Але я марила скрипкою: на ній грав матусин брат і «тєтя Ніна» – так я називала регента черничого хору, яка у 30-ті роки деякий час жила в нашій родині як хатня робітниця, рятуючись від заслання. Саме вона першою навчала мене українських народних пісень. Під час співанок з черничим жіночим хором, які регент проводила зі скрипкою і камертоном, я

завжди була поруч, і вона терпляче прилучала мене, п'ятирічну, до нотного співу. Оскільки улюбленим композитором регента був Д. Бортнянський і часто виконувалася його «Сьома Херувимська», я з раннього дитинства осягла велич його концертів і душею «приросла» до хорошого співу.

До музичної школи мене віддали навчатись гри на скрипці. Але в Херсоні, де я народилася і зростала, хороші викладачі-скрипалі були рідкістю. Тож щастя спілкування зі справжнім Майстром я відчула на заняттях Богумела Йосиповича Брожа – чеха, надзвичайно інтелігентної, ерудованої Людини – автора Школи гри на скрипці. Ми, малі, зачаровано слухали, як він готував свою 18-тирічну доньку до Берлінської консерваторії! А справжнім своїм учителем у музичному училищі вважаю Івана Григоровича Куряна, випускника Одеської консерваторії, натхненного виконавця-віртуоза і талановитого викладача.

О. К. Знаю, що Ваші перші самостійні кроки в музичну й педагогічну професію були дуже знаковими, характерними для того часу.

Л. Х. Так, спочатку я закінчила Херсонське музичне училище (1952), куди вступила одразу ж на другий курс на запрошення директора, що був присутній на випускному іспиті в музичній школі. Тому десятій клас завершувала у вечірній школі й відразу вступила на заочне відділення Одеського державного педагогічного інституту іноземних мов (ОД-ПІІМ). Тоді вже розпочала свій трудовий шлях. Ще студенткою керувала учнівським хором і оркестром у Херсонському машинобудівному технікумі, грала в оркестрі Облдрамтеатру. На початку 1950 р. в Херсонській філармонії в концертному виконанні ставили «Травіату», і я разом із ще одним студентом і нашим викладачем були запрошені працювати в симфонічному оркестрі.

Після закінчення з відзнакою музичного училища дістала призначення на посаду методиста з музично-хорового жанру Херсонського обласного Будинку народної творчості, де вирувало життя – багато семінарів, відрядження для надання методичної допомоги сільським хорам, розучування репертуару до обласного свята пісні. Колгоспників при-

возили просто з полів. Музичних інструментів не було. Усе переймали з голосу. До вечора я вже не могла й розмовляти... Завершивши вже стаціонарне навчання в ОДПІІМ, мала рекомендації до аспірантури з педагогіки, лексикології й історії англійської мови. Я обрала музичну педагогіку.

О. К. Вашими вчителями в Київській консерваторії були справжні метри. Хто з них найбільше вплинув на Вас?

Л. Х. Склалося так, що до консерваторії я вступила вже після аспірантури УНДІПу, на вечірнє відділення. Потрапила в клас професора Михайла Андрійовича Берденникова. Як теоретик музики і знавець хорової літератури він був вище за інших. Ерудит! На першій зустрічі він глянув на мене і сказав: «Ми вже зустрічалися. Ви ж грали в оркестрі в Жовтневому палаці? Ви тоді «плікали» біля диригента (тобто на скрипці грала), а я оволодівав тромбонем». Виявляється, Михайлові Андрійовичу доручили зробити партитуру опери Д. Бортнянського «Алкід». Він володів багатьма інструментами, а от тромбонем – ні. Тож мав його освоїти! Таке було покоління...

В аспірантські роки познайомилася з Остапом Миколайовичем Лисенком. Пізніше він з дружиною – чудовою, обдарованою почуттям тонкого гумору Марією Тимофіївною – завжди приїздили до Тарасівської школи (школа с. Тарасівки на Київщині). На всі прем'єри лисенкових дитячих опер, став справжнім порадником і другом. Мало хто знав, що Остап Миколайович писав дуже симпатичні милозвучні романси. І мені першій довіряв їх «рецензувати»: у свої вісімдесят з гаком років «прибігав» (він рухався швидкими дрібними кроками!) у гості, щоб заспівати свій новий твір!

У навчанні й у житті дуже підтримував Михайло Іванович Вериківський. У 1912–1914 роках композитор успішно керував хором і оркестром Кременецького комерційного училища. Він згадував, що всі п'ятдесят хлопчиків вільно читали ноти і співали на чотири голоси. Перед розучуванням творів співали гами, арпеджіо, секвенції. Хор виконував народні пісні й хори з опер. Репертуар був різноманітний і досить складний. Так, симфонічний оркестр виконував сюїту з опери П. Чайковського «Євгеній Оне-

гін», «Інтермеццо» з опери П. Масканьї «Сільська честь», фрагменти з опери М. Мусоргського «Борис Годунов», для яких учні самі малювали декорації та робили костюми. А солісти, хор і оркестр ставили «Бандуру» Г. Давидовського. Михайло Іванович добре відчував дітей, для них створив понад 100 пісень і танців. Мені він також допомагав порадами з теми дослідження й щедро ділився ідеями.

Спілкувалася багато й з Андрієм Яковичем Штогаренком, який упродовж п'яти років (1922–1927) працював у двох трудових школах Дніпропетровська. Композитор відзначав, що особливо цікавою музична робота була у школі при трубопрокатному заводі, де на уроках співів не тільки розучували пісні, а й вивчали нотну грамоту. Великий хор і оркестр народних інструментів охоплювали до 200 учнів. Андрій Якович діставав велику моральну насолоду від керівництва дитячою самодіяльністю, яка надихала його на створення нових пісень та інструментальних творів для юних виконавців.

Та справжнім моїм кумиром був Пилип Омелянович Козицький. Ось така деталь як ознака часу і свідчення високої ролі митців у дитячій освіті і не лише мистецькій: з 1917 до 1924 р. працював учителем співів у Києві, на Подолі, у Першій єдиній трудовій школі. Щодня, за будь-якої погоди, Козицький приходив туди за півгодини до початку занять і проводив обов'язкову хорову зарядку (!) перед уроками: учні збиралися у великій залі, влітку – у дворі й співали пісні. Звісно, революційні, але чимало й українських народних та авторських. Пилип Омелянович вважав: хорова зарядка потрібна, щоб учні краще сприймали основи наук, знімали психологічне напруження. У створеному ним шкільному хорі було 120–140 співаків. Як згадувала одна з його учениць Галина, донька відомого в ті роки диригента хору «Рух» (Революційний український хор) Бориса Левицького, особливо подобалися так звані «сеанси творчості», коли Пилип Омелянович записував на дошці віршованій рядок і пропонував учням придумати до нього мелодію. Відразу в класі починалося гудіння, серед якого можна було почути 2–3 звуки, що ставали початком майбутньої пісні. Потім хтось із учнів додавав

по 1–2 звуки, а вчитель допомагав обробити народжену «мелодію», і учні дуже раділи, співаючи свій «твір». Цікаво, що в наші дні Дмитро Борисович Кабалевський пропонував учням початкової школи аналогічні завдання, але при цьому давав «зерно-інтонацію», з якої вони «виросщували» мелодію. П. О. Козицький був великим музичним і громадським діячем – стояв біля витоків товариства імені М. Д. Леонтовича. І коли в 50-ті рр. відновлювали Хорове товариство (пізніше – Музично-хорове товариство), він був Головою оргкомітету. У 60-ті роки Республіканське Музично-хорове товариство України очолив народний артист України Сергій Козак, однодумець П. Козицького. У той час не просто було вступити до музичної школи, відбувалося це за серйозними конкурсними випробуваннями. А з ініціативи С. Козака хорові товариства по всій Україні відкривали класи навчання гри на різних музичних інструментах при загальноосвітніх школах.

О. К. Справді, хороша була справа, заслугує на те, щоб вивчити цей досвід. Ви були знайомі і з Григорієм Верьовкою...

Л. Х. З Григорієм Гуровичем Верьовкою ми часто зустрічалися і в консерваторії, і вдома у Митця. Якось виникла потреба для шкільної нотної хрестоматії аранжувати «дорослу» пісню для дитячого хору. Йому бракувало часу й він звернувся до дружини: «Норо, зроби ти!». З цього започаткувалася наша дружба з Елеонорою Павлівною Скрипчинською, до якої я так мріяла колись потрапити в клас! Але по-справжньому зблизилися з нею пізніше. Митець два місяці не дожив до свого 70-річчя. Тарасівська школа відзначала ювілей покійного Г. Верьовки раніше, ніж у його Державному хорі. Елеонора Павлівна це оцінила. На концерті в селі виконували українські народні пісні в його обробці. Заключним був твір ювіляра «Ой чого ти, земле, молодіти стала», яку мав виконувати зведений хор тарасівців і студії Українського Народного хору, де навчалася моя колишня тарасівська учениця Поліна Федоренко (нині Народна артистка України, професор Поліна Павлюченко). Скрипчинську запросили диригувати зведеним хором. Знаний диригент, професор консерваторії, вона вперше стала перед таким

колективом і хвилювалася! Уявляєте почуття відповідальності Маєстро перед сільськими дітьми!

О. К. А як Ви потрапили працювати в Тарасівську школу, а не в столичну?

Л. Х. Коли я вступила до аспірантури, відразу почала створювати хор співробітників і аспірантів Інститутів педагогіки і психології (обидва інститути містилися під спільним дахом). Одна з перших прийшла на репетицію Олена Степанівна Дубинчук, молодий, але вже знаний науковець. Після заняття вона сказала: «Бути аспіранткою Інституту педагогіки й не знати школи – соромно!» І через кілька днів повезла мене до Тарасівки, де викладала математику. Тоді я й «захворіла» школою і затрималась там на 15 років. Пощастило на директора Олійниченку Надію Кіндратівну – унікальну людину й педагога! Достатньо сказати: за радянських часів Надія Кіндратівна була «безпартійним» директором і здобула звання заслуженого вчителя України! Потрапити у її «святая святых» мріяв Василь Олександрович Сухомлинський.

Я від самого початку відчувала підтримку директора у створенні кабінету музики. Передусім потрібні були ноти. Учні писали листи до композиторів дитячої музики, а першого вересня вітали кийвських митців з початком навчального року. Так Левко Миколайович Ревуцький, брати Платон і Георгій Майбороди, Аркадій Філіпенко, Юдіф Рожавська, Таїсія Шутенко, Марія Завалишина, Віталій Кирейко, Ігор Шамо стали близькими і рідними. З Москви і Ленінграда надіслали ноти дитячих пісень і фото Олександра Пахмутова, Тамара Попатенко, Дмитро Кабалевський. Згодом Дмитро Борисович дуже цікаво листувався з дітьми й пообіцяв відвідати Тарасівську школу. І коли, нарешті, він вперше несподівано завітав до нас, стався конфуз: стареньке піаніно зовсім «розклеїлося» й видавало неймовірну какофонію... Але зустріч вийшла теплою. З того часу Дмитро Борисович став почесним членом музично-хорового товариства України. Для чого я це розповідаю? Кабалевський пам'ятав про піаніно й розповів про цю потребу школи Олександрові Корнійчуку, який тоді обіймав високу посаду в уряді. Інструмента від Корнійчука ми так і не дочекалися. Але Кабалевський турб-

увався й час від часу запитував, як просувається справа. Це штрих до портрета цієї людини.

О. К. Але згодом інструмент у школі з'явився, і в досить цікавий спосіб...

Л. Х. О, так! Композитори А. Філіпенко, К. Мясков, Ю. Рожавська стали лауреатами премій Республіканського конкурсу піонерської пісні й за ці гроші придбали піаніно для юних тарасівців. Нашою вдячністю були авторські концерти цих композиторів, до яких учнівські хори, вокальні ансамблі, солісти

готували пісні гостей. Так накопичувався новий величезний репертуар!

О. К. Чимало років свого життя Ви присвятили розвитку ідей Д. Б. Кабалевського, їх адаптації до українських реалій. За Вашими програми з музичної освіти дітей працюють учителі. А як розпочалась Ваша творча співдружність і якою особистістю був Дмитро Борисович?

Л. Х. Це для мене була ціла епоха... Дмитро Борисович любив дітей і поводився з ними, як з дорослими. Приїхавши вдруге вже як почесний член Музично-хорового товариства, після підготовленого нами концерту (а тоді крім його пісень ми виконували кантату «Пісня утра, весны и мира») гість «відзвітувався», що в цей час він у співдружності з поетом Робертом Рождественським завершує «Реквієм» і пообіцяв, що його виконуватимуть не лише академічний хор і солісти в супроводі симфонічного оркестру, а й діти, тому побажав юним тарасівським хористам швидше набувати співацької майстерності. Минуло зовсім небагато часу, і Дмитро Борисович запросив їх взяти участь у виконанні в Києві «Реквієму» разом із «Думкою», Ларисою Остапенко і Анатолієм Мокренком. Звичайно, це було для нас великим подарунком долі – співати з симфонічним оркестром від орудою самого авто-

ра. Дмитро Борисович надслав у Тарасівку не лише ноти нових пісень і кантат, а й свої книжки про музику (зокрема, про трьох китів!) і платівки «Про що говорить музику» (записи його бесід у Колонному залі в Москві і в «Артеку»). Звичайно, я використовувала все це на уроках музики як підручник, і дітям було дуже цікаво. Про це написала Дмитру Борисовичу й побажала, щоб він зайняв-

ся розробкою справжніх підручників по класах. Ідея сподобалась, але спочатку, – відповів мені, – потрібна нова цікава шкільна програма. На що я легковажно прореагувала: «Ну то й зробіть її!». Це був кінець 1970–1971 навчального року... У серпні я почала одержувати від Дмитра Борисовича великі бандеролі з розробками й відповідним методичним забезпеченням перших уроків для першого класу... і напис: «Ваша ідея – працюймо разом!» І почалась надзвичайно цікава співпраця на вісім років!

О. К. Тарасівська школа мала особливий статус?

Л. Х. Так. Тарасівська школа спочатку завоювала статус «співуюча школа» (з 500 учнів понад 300 були членами Музично-хорового товариства, співали у шкільних хорах!). У 1969 р. стала першою сільською «Школою передового педагогічного досвіду з естетичного виховання в Україні». Щаслива, що причетна до цього. Робота захоплювала настільки, що вдома, у Києві, я ночувала двічі на тиждень, решта часу – у Тарасівці. Після роботи в інституті поспішала на електричку до вечірньої школи, де в окремих групах викладала англійську і німецьку, або на репетиції піонерського оперного театру.

О. К. Минулий рік був для Вас пов'язаний зі ще однією датою: 60 років тому Ви переступили поріг УНДІПу. На Ваших очах відбувалося становлення школи естетичного виховання й закладалися підвалини сучасної загальної мистецької освіти в Україні. Кого з колег Ви згадали б насамперед? Може тих, чиї імена нині не лунають часто, але ці люди відігравали важливу роль у житті школи? Можливо, щось із «призабутого» варто переосмислити молодим ученим?

Л. Х. Тришки історії: наприкінці 20-х років минулого століття в новоствореному УНДІПі проблеми естетичного виховання вивчали окремі співробітники комісії художнього виховання з кабінетом педагогіки мистецтв. У 1930 р. вже існувала секція художнього виховання з підрозділами образотворчого мистецтва та музики. Згодом секцію замінив відділ культурно-масової роботи з підсекціями дитячої книжки й дитячого читання. Тоді активно розробляли методики викладання музики в закладах «соцвиху»,

художньо-педагогічні принципи оформлення дитячої книги. Відродився відділ художнього виховання лише 10 квітня 1944 р., очолював його Г. Верьова, на жаль, менше року через надзвичайно напружену творчу й викладацьку діяльність; епізодично в підрозділі з'являвся й пізніше (у 1954 р.). Мистецькими методами переважно опікувалися співробітники відділу початкового навчання – художники В. Ф. Гурник і В. П. Вечерський, музикант О. Г. Раввінов. Тоді ж, у середині 50-х, директор УНДІПу Савва Христофорович Чавдаров, який прагнув реалізувати ідею підготовки кадрів з естетичного виховання (їх в Україні було обмаль), запросив очолити відділ педагогіки Т. І. Цвєлих. Тамара Іванівна мріяла про самостійний підрозділ естетичного виховання, за який довелося боротися півтора десятка років. Лише в 1960 р. з відділу педагогіки виокремився відділ морально-естетичного виховання; «моралістами» тоді були Д. Л. Ваккер, Ф. К. Ковальчук, В. А. Якубовський, а серед «естетів» – О. Г. Раввінов і Л. О. Хлебникова (музика), В. П. Вечерський (образотворче мистецтво), Т. А. Павленко (театр). Науковий «тон» задавала Т. І. Цвєлих. Саме в 60-ті рр. було вперше відпрацьовано дві солідні програми – з морального й естетичного виховання учнів різного віку. Цікаво, що вже в 1963 р. розпочалося розроблення мистецтва, літератури, естетики побуту і праці, естетики поведінки, природи... Програма за загальною редакцією Л. А. Грекова була потрібна вчителям і витримала кілька перевидань (1964, 1968, 1971). [У цьому фрагменті розповідь дещо скорочена – статтю про становлення лабораторії див. у № 1 рік? «МО»].

О. К. Чи не вважаєте Ви, що факт співіснування «моралістів» та «естетів» – це не випадковість?

Л. О. Безумовно! У цій співдружності проглядає певний символізм: естетичне завжди було рушійною силою морального розвитку. І не лише морального! Так само, як у 80-ті «естетичне виховання» співіснувало в одній лабораторії з «фізичним»... Про це, на жаль, не завжди пам'ятають нинішні чиновники від освіти, які намагаються применшити винятково важливе значення навчання мистецтва для становлення особистості дитини, тим

паче в сучасній – дуже «суперечливій» – Україні. Однак, самоцінність естетичного начала, його стрижнева значущість для всебічного розвитку людини довели природність окремого напряму науково-педагогічних досліджень.

О. К. Отже, Ви прийшли у відділ (лабораторію естетичного виховання і мистецької освіти – нинішня назва) ще до його започаткування як окремого підрозділу. Чи можете Ви порівняти: як трансформувалися підходи до організації, планування наукової діяльності, संबоди наукового дослідження?

Л. Х. Якщо коротко, то традиції зберігаються, і це радує. Хоча дещо змінилося. Раніше науковці були більш вільними у виборі тематики дослідження; теми обиралися індивідуально; вивчали те, що найбільше відповідало особистим науковим інтересам, але, безумовно, було актуальне для вчителів. Нині – більш регламентоване планування. Погано це чи доцільно? Мабуть, такого підходу вимагає час і нинішні темпи життя.

О. К. Під вашим керівництвом захищено понад три десятки дисертацій. Деякі кандидати захистили докторські. Де нині працюють Ваші учні?

Л. Х. Повірте, пам'ятаю всіх – імена і прізвища, теми досліджень, місце роботи, дні народження, як склалися особисті долі... Майже з усіма підтримую зв'язок. Назвуть, хто представляє лабораторію і нашу професію за межами України: професор Аліція Сантарович (Іванова-Сергієнко) організувала в м.Целі (Німеччина) музичну школу, Віктор Бахарев обраний дійсним членом Петровської академії наук і мистецтв (Санкт-Петербург, Росія), Гульзада Хусаїнова очолює кафедру музичної педагогіки в Казахському національному університеті мистецтв в Астані, Жоробек Борбодоев керує відділом у Верховній Раді Киргизії, Валентин Рева завідує кафедрою у Могильовському державному університеті (Білорусь), Ирина Климук – доцент у Мінську, Валерій Тетеля – директор ДМШ і доцент Бельцького університету; у Молдові працював і доктор педагогічних наук, професор Володимир Бабій.

О. К. І знову – до школи, з якою пов'язано все Ваше життя. Крім Тарасівської школи, яку не раз згадали в розмові, Ви працювали також в інших закладах, а з

1992 р. донині – в Українському коледжі імені В. О. Сухомлинського. Ви дбайливо зберігаєте традицію шкільного хору, невіддільну від української співочої ментальності. Навіть проводите щорічні конкурси класних хорів і диригентів, що майже неймовірно! Як Вам це вдається? Чи маєте одностудентів і послідовників?

Л. Х. На жаль, зберігаю «всупереч». У коледжі маю підтримку. Але не всі розуміють значущість музичного ми-

стества й особливо – музичної творчості, співу, хорового виконавства для духовного оздоровлення людини... Відновити масовий хоровий спів у школі – моє кредо. Сучасним дітям це необхідно.

Від редакції:

Щиро вітаємо Людмилу Олександрівну Хлебникову з почесною професійною нагородою – Медаллю Миколи Дмитровича Ярмаченка!

УДК – 37.037

Таскіна Лариса Іванівна,

заступник директора з гуманітарної освіти та виховання, викладач музики, викладач-методист вищої категорії ВНКЗ «Балтське педагогічне училище Одеської області» м. Балта, Одеської області

ЗАКОХАНІ В МУЗИКУ

У ВНКЗ «Балтське педагогічне училище» Одеської області велику увагу приділяють формуванню особистості студентів – майбутніх учителів початкових класів – засобами мистецтва, музики, української народної пісні. У навчальному закладі створено самодіяльні творчі колективи студентсько-викладацького складу: академічний жіночий хор, народний хор, гурт української пісні, ансамбль сопіларів, духовий оркестр, інструментальний ансамбль, хореографічні колективи. Художні колективи училища постійно беруть участь у творчих конкурсах «Чисті роси», «Студентська весна», фестивалів «Тарасова криниця», в урочистих заходах міста і району.

Серед творчих колективів особливо є «Унісон» – квартет викладачів, яких об'єднує любов до пісні: Г. Шиліна (викладач англійської мови), Л. Бронзель (викладач психолого-педагогічних дисциплін), Г. Лісовська та керівник колективу Л. Таскіна (викладачі музики).

У 2012 р. квартету присвоєно почесне звання «Народний художній колектив». У репертуарі – твори композиторів-класиків, старовинна і сучасна українська вокальна музика, українські народні пісні, духовні твори, які виконуються мовою оригіналу.

Колектив ансамблю підтримує творчі стосунки з навчальними закладами Одеської області. Так, у 2013 р. відбувся концерт на сцені Котовського медичного училища. У листопаді 2012 р. «Унісон» у складі делегації Балтського району взяв участь у концертних програмах у Польщі, м. Домброво Тарновського повіту.

Попереду – нові плани щодо розширення репертуару, вивчення та виконання класичних вокальних композицій, обробок українських народних пісень, плідна робота викладачів, які на власному прикладі виховують у студентської молоді інтерес до світового й вітчизняного музичного мистецтва й культури.

АННОТАЦІИ